

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Lukáše Pišvejce a soudců Mgr. Aleše Smetanky a JUDr. Veroniky Burianové ve věci

žalobkyně: **K. P.**
zastoupená advokátem JUDr. Janem Jasou
sídlem Jaltská 7, Karlovy Vary

proti
žalovanému: **Policejní prezident**
sídlem Strojnická 935/27, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2020, č. j. PPR-8140-12/ČJ-2020-990131,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Manžel žalobkyně S. P., příslušník Policie ČR, zemřel dne 4. 10. 1992 následkem služebního úrazu.
2. Podáním došlým dne 30. 8. 2013 žalobkyně požádala krajské ředitelství policie o poskytování náhrady nákladů na výživu pozůstalých. Rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 31. 3. 2014, č. 476/2014, ředitel Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje přiznal žalobkyni náhradu nákladů na výživu pozůstalých s účinností od 30. 8. 2010 do 31. 12. 2013 ve výši 74 216 Kč a s účinností od 1. 1. 2014 ve výši 1 862 Kč měsíčně. Toto rozhodnutí ve věcech služebního poměru nabylo právní moci dne 21. 4. 2014.
3. Dne 15. 7. 2016 pod č. j. OSZ-47158-143/D-Pc-2016 orgán sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra rozhodl, že žalobkyni ode dne 1. 9. 2016 nenáleží vdovský důchod (dcera dovrší 26 let věku).
4. Podáním došlým dne 27. 7. 2016 žalobkyně požádala Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje o poskytování náhrady nákladů na výživu pozůstalých s tím, že jí ke dni 31. 8. 2016 bude odejmut vdovský důchod. Rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 20. 9. 2016, č. 4086/2016, ředitel Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje přiznal žalobkyni s účinností od 1. 9. 2016 podle § 170 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon č. 361/2003 Sb.“), s odkazem na § 93 a 94 zákona č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky (dále též jen „zákon č. 186/1992 Sb.“) náhradu nákladů na výživu pozůstalých ve výši 9 736 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně odvolala. Rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 3. 7. 2017, č. j. PPR-30964-10/ČJ-2016-990131 (dále jen „první rozhodnutí“), policejní prezident změnil výši náhrady nákladů na výživu pozůstalých, která byla žalobkyni přiznána s účinností od 1. 9. 2016, z částky 9 736 Kč měsíčně na částku 9 752 Kč měsíčně. Důvodem změny výroku prvoinstančního rozhodnutí bylo to, že se služební funkcionář dopustil chyby v psaní při výpočtu výše náhrady nákladů na výživu pozůstalých, když částku 24 377,842 Kč zaokrouhlil na 24 338 Kč (namísto 24 378 Kč) a z této chybné částky následně při výpočtu vycházel.
5. První rozhodnutí napadla žalobkyně žalobou u zdejšího soudu dne 1. 9. 2017 (dále jen „první žaloba“). Rozsudkem ze dne 23. 1. 2019 č. j. 30 Ad 4/2017-76 (dále jen „zrušující rozsudek“), který nabyl právní moci dne 27. 2. 2019, bylo první rozhodnutí zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení žalovanému. Ve zrušujícím rozsudku dospěl zdejší soud k těmto dvěma klíčovým právním závěrům, závazným jak pro správní orgány, tak i pro soud: 1. Nárok žalobkyně je třeba posuzovat podle zákona č. 186/1992 Sb. ve znění účinném ke dni 4. 10. 1992 (viz body 23 a 24 zrušujícího rozsudku). 2. Správní orgán musí v případě žalobkyně provést dva výpočty: první podle konkrétní varianty dílové metody a druhý podle ukazatelů, které zohledňuje civilistická praxe, oba výsledky porovnat a žalobkyni přiznat vyšší z nich (viz bod 35 zrušujícího rozsudku). Soud zde neopakuje odůvodnění popsaných závazných právních závěrů, jelikož je obsah zrušujícího rozsudku oběma stranám sporu jistě znám.
6. Po vrácení věci žalovanému žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 5. 2019 č. j. PPR-30964-28/ČJ-2016-990131, zrušil rozhodnutí ředitele Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje (dále jen „ředitel KŘ“) ze dne 20. 9. 2016, č. 4086/2016, a vrátil mu věc k novému projednání a rozhodnutí.
7. Ředitel KŘ vyzval žalobkyni výzvou ze dne 18. 6. 2019, č. j. KRPK-42555/ČJ-2019/1900KR, aby doložila své výdělky za roky 2015 až 2018 (potvrzení o čistém výdělku nebo daňová přiznání), za stejné období výpisy z účtu, ostatní příjmy, délku pracovního poměru nebo

podnikatelské činnosti, údaje o bydlení (zda jde o bydlení vlastní či nájemní), jiný majetek (nemovitý i movitý), měsíční splátky úvěrů, pojistného a spoření, pravidelné běžné měsíční výdaje a roční výdaje na dovolenou. Ve výzvě byla žalobkyně vyzvána, aby popsala svůj zdravotní stav, uvedla, kolik osob a které zesnulý manžel živil, koho aktuálně vyživuje žalobkyně, s kým žije ve společné domácnosti a přispívá-li spolubydlíci na výdaje domácnosti, jaké jsou měsíční výdaje domácnosti, příp. další skutečnosti, které jsou podle žalobkyně významné pro výpočet náhrady.

8. Žalobkyně v přípisu ze dne 11. 7. 2019 v odpovědi na výzvu sdělila, že svou aktuální finanční situaci sdělovat nebude, ale je ochotna popsat majetkové poměry ke dni úmrtí manžela: Tehdy byla žalobkyně na rodičovské dovolené s dcerou L., nar. X., a vlastnili jen obvyklé vybavení domácnosti. Následně jí a dceři byly vyměřeny vdovský a sirotčí důchod. Výše rodičovského příspěvku činila 1 200 Kč. Nájemné činilo 360 Kč. Jiné závazky a příjmy žalobkyně tehdy neměla.
9. Ředitel KŘ tedy znovu vyzval žalobkyni výzvou ze dne 30. 7. 2019, č. j. KRPK-42555/ČJ-2019/1900KR, aby poskytla vyžádanou součinnost tak, aby mohl vyhovět zrušujícímu rozsudku, konkrétně provést výpočet náhrady podle občanskoprávních předpisů, kdy dodal, že bez poskytnuté součinnosti nelze výpočet provést. Žalobkyně přípisem ze dne 26. 8. 2019 vyžádané údaje opět odmítla sdělit.
10. Ředitel KŘ pak znovu vyzval žalobkyni výzvou ze dne 13. 9. 2019, č. j. KRPK-42555/ČJ-2019/1900KR, aby poskytla vyžádanou součinnost a vysvětlil, že je nutno posoudit nárok na náhradu od 1. 9. 2016 s přihlédnutím k valorizovaným výdělkům zesnulého manžela a aktuálním osobním a majetkovým poměrům žalobkyně. Žalobkyně se v přípisu ze dne 7. 10. 2019 omezila na obecnou právní polemiku a sdělení, že „výživné mělo být předmětem výpočtu do dne 31. 5. 1994“.
11. Ředitel KŘ zajistil rozhodnutí Orgánu sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ze dne 29. 10. 1993, č. j. ZS-47158-1/70-93, jímž byl od 4. 10. 1992 přiznán dceři zesnulého, R. T., sirotčí důchod, dále rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 30. 1. 1990, sp. zn. 14 Nc 57/90, jímž bylo zesnulému uloženo hradit R. T. výživné ode dne jejího narození, 18. 12. 1989, rodný list R. T. ze dne X. osvědčující otcovství zesnulého a rozhodnutí ze dne 18. 12. 1992, č. j. PSK-1458/11-12-92, o přiznání úmrtného R. T.
12. Žalobkyně nevyužila práva nahlédnout do spisu a vyjádřit se (viz vyrozumění ze dne 6. 12. 2019 č. j. KRPK-42555-13/ČJ-2019/1900 KR).
13. Rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 22. 1. 2020, č. 160/2020, (dále jen „*prvoinstanční rozhodnutí*“), ředitel KŘ přiznal žalobkyni náhradu nákladů na výživu pozůstalých s účinností od 1. 9. 2016 do 31. 12. 2016 ve výši 7 872 Kč měsíčně, s účinností od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017 ve výši 8 046 Kč měsíčně, s účinností od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018 ve výši 8 328 Kč měsíčně, s účinností od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019 ve výši 8 610 Kč měsíčně a s účinností od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 ve výši 9 108 Kč měsíčně. Toto rozhodnutí bylo odůvodněno následovně. Byl proveden výpočet náhrady žalobkyně podle dílové metody, kdy byl k výpočtu použit čistý služební příjem zesnulého bez výchovného ke dni smrti ve výši 6 013 Kč, postupně pro jednotlivé následující roky valorizovaný. Z takto valorizovaných částek byla žalobkyni přiznána náhrada odpovídající dvěma ze šesti dílů (dvě šestiny), neboť zesnulý v době smrti vyživoval tři osoby (žalobkyni a dvě dcery), dva díly připadaly na pozůstalého a jeden díl na režii domácnosti. Jakkoli by bylo lze takto zjištěnou náhradu upravit podle okolností daného případu, ředitel KŘ v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že taková moderace

nebyla možná, protože žalobkyně přes opakované výzvy (viz výše) žádné informace neposkytla. Pokud jde o výpočet náhrady podle občanskoprávních předpisů, ředitel KŘ v odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedl, že náhrada podle § 91 a § 96 odst. 1 zákona o rodině nemohla být zjištěna, protože k tomu bylo nutné zjistit odůvodněné potřeby, osobní a majetkové poměry včetně výdělku žalobkyně – jinak nemohla být porovnávána hmotná a kulturní úroveň pozůstalého a žalobkyně a takto zjištěna výše náhrady tak, aby byla tato úroveň v zásadě stejná. Jelikož však žalobkyně přes opakované výzvy ke svým osobním a majetkovým poměrům ničeho nesdělila, nemohla být náhrada dle občanskoprávních předpisů stanovena. Tímto rozhodnutím byla tedy žalobkyni přiznána náhrada vypočtená výše uvedeným způsobem dílovou metodou.

14. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, v němž uvedla k věci, že měla dostat dva díly (jeden na domácnost a jeden na žalobkyni) ze čtyř (dva zesnulého, jeden na domácnost a jeden na žalobkyni), protože dcera zesnulého R. T. byla ke dni jeho smrti osvojena manželem své matky a nebyla tedy osobou vyživovanou zesnulým. Dcera zesnulého L. P. v rozhodném období přesáhla věk 26 let, tudíž s ní v počtu dílů též nemělo být počítáno.
15. Žalovaný vyzval žádostí ze dne 9. 4. 2020 č. j. PPR-8140-3/ČJ-2020-990131, žalobkyni k doložení odvolacího tvrzení, že ke dni smrti neměl zesnulý vyživovací povinnost k dceři R. T. Žalobkyně tak dne 15. 4. 2020 předložila listiny dokládající, že R. T. nebyla účastníkem dědického řízení zesnulého. Žalovaný dále zajistil aktuální matriční rodný list R. T., podle něž byl jejím otcem zesnulý, s nímž seznámil žalobkyni (viz sdělení žalovaného ze dne 13. 5. 2020, č. j. PPR-8140-8/ČJ-2020-990131). Žalobkyně se následně vyjádřila (viz záznam ze dne 2. 6. 2020, č. j. PPR-8140-10/ČJ-2020-990131) tak, že správně by mělo být počítáno se 4 díly, průměrný čistý služební příjem je pro žalobkyni diskriminační a má se vycházet v souladu se zrušujícím rozsudkem ze zákoníku práce (hrubý výdělek a koeficient, nikoli průměr, je nutno zachovat znění pozůstalostního rozsudku, kdy R. T. nežila se zesnulým ve společné domácnosti) a nesouhlasila s výpočtem podle nynějších finančních poměrů.
16. Rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 12. 6. 2020, č. j. PPR-8140-12/ČJ-2020-990131 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), policejní prezident změnil prvoinstanční rozhodnutí tak, že náhradu za období od 1. 1. 2020 časově neomezil (vypustil časové ohraničení datem 31. 12. 2020).
17. Napadené rozhodnutí bylo odůvodněno následovně. Žalobkyně byla celkem třikrát (žádosti ze dne 18. 6., 30. 7. a 13. 9. 2019) marně vyzvána k doložení osobních a majetkových poměrů od roku 2015, ač byla poučena, že bez její spolupráce nelze náhradu podle občanskoprávních předpisů stanovit. Z důvodu neposkytnutí vyžádané součinnosti ze strany žalobkyně nemohla být náhrada tímto způsobem stanovena, když náhrada měla odpovídat aktuálním poměrům, proto musely být zjišťovány aktuální údaje. Žalovaný vysvětlil, že vypočítávané výživné podle občanskoprávní úpravy s odkazem na § 91 a § 96 zákona o rodině se stanovuje tak, aby hmotná a kulturní úroveň manželů byla zásadně stejná, kdy rozhodné jsou odůvodněné potřeby oprávněného, schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Proto podle žalovaného byla vyžádaná součinnost žalobkyně, týkající se jejích osobních a majetkových poměrů, pro zjištění náhrady podle občanskoprávních předpisů nezbytná. Odůvodněné potřeby žalobkyně, jež bylo nutno pro výpočet zjistit, nemůže služební funkcionář znát, předpokládat ani odhadovat, ani je nemůže sám opatřit podle § 180 odst. 1 zákona 361/2003 Sb. Požadovala-li žalobkyně náhradu, bylo na ní, aby nezbytné údaje sdělila a doložila (viz § 52 správního řádu). Jelikož žalobkyně byla zcela pasivní, musela být náhrada

stanovena podle dílové metody, kterou zrušující rozsudek jako jednu ze dvou možností výpočtu stanovil. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2005, sp. zn. 25 Cdo 708/2004. Ve zbytku odůvodnění se žalovaný věnoval odůvodnění mechanismu výpočtu náhrady podle dílové metody a zdůraznil, že smysl a účel náhrady byl stanovenou náhradou naplněn, protože se přibližuje polovině valorizovaného čistého výdělku zesnulého (9 108 Kč ku 23 616 Kč).

II.

Žaloba

18. V žalobě došlé soudu dne 12. 8. 2020 žalobkyně namítla, že žalovaný v napadeném rozhodnutí vypočetl její náhradu výlučně dílovou metodou, přestože mu soud ve zrušujícím rozsudku uložil vypočít náhradu i metodou odpovídající civilistickému řízení. Žalobkyně popřela, že by žalovanému neposkytla dostatek podkladů pro výpočet náhrady, kdy podklady měl zajistit žalovaný, resp. měl specifikovat, o jaké doklady jde. Žalobkyně odkázala na čl. 30 odst. 1 LZPS a na přiloženou zprávu ombudsmana.
19. Žalobkyně požadovala zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.
20. Podle § 196 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. může účastník podat žalobu u soudu proti rozhodnutí, které bylo vydáno v řízení podle tohoto zákona, do 60 dnů od právní moci rozhodnutí. Podle § 190 odst. 9 zákona č. 361/2003 Sb. platí, že proti rozhodnutí o odvolání není možno podat odvolání. Podle § 182 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. platí, že rozhodnutí, proti kterému již nelze podat odvolání, je v právní moci. Ust. § 73 odst. 1 ve spojení s § 72 odst. 1 správního řádu stanoví, že nestanoví-li tento zákon jinak, je v právní moci rozhodnutí, které bylo oznámeno a proti kterému nelze podat odvolání, přičemž rozhodnutí se účastníkům oznamuje doručením stejnopisu písemného vyhotovení do vlastních rukou nebo ústním vyhlášením (k použití správního řádu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2013, č. j. 3 Ads 133/2012 – 19).
21. Podle doručanky na čl. 146 správního spisu bylo napadené rozhodnutí doručeno zástupci žalobkyně dne 15. 6. 2020. Z právní úpravy popsané v předchozím bodě vyplývá, že šedesátidenní lhůta k podání žaloby žalobkyni uplynula dnem 14. 8. 2020. Proto v souladu s § 71 odst. 2 in fine s. ř. s. nemohl soud přihlížet k výpočtu sporné náhrady, který podala žalobkyně soudu dne 17. 8. 2020, jelikož vzhledem k výše popsanému obsahu žaloby šlo o další žalobní bod, uplatněný však po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Závěr o opožděnosti žalobního bodu není vyvrácen tvrzením zástupce žalobkyně při jednání soudu, že šlo o nový výpočet náhrady provedený žalobkyní, protože fakt, že žalobkyně přistoupila k provedení výpočtu po uplynutí lhůty pro podání žaloby, nemůže mít na závěr o opožděnosti žalobního bodu vliv.

III.

Vyjádření žalovaného

22. Žalovaný především odkázal na odůvodnění napadeného rozhodnutí a zopakoval jeho základní argumentaci.
23. Žalovaný zdůraznil, že služební funkcionáři soudem byli zavázáni k provedení dvou výpočtů – prvního podle dílové metody a druhého podle ukazatelů, které zohledňuje civilistická praxe, a pro výplatu zvolit tu variantu výpočtu, která bude pro žalobkyni příznivější. Žalobkyně byla opakovaně (celkem 3x) marně vyzvána ke sdělení a doložení

údajů nutných pro výpočet náhrady dle kritérií stanovených soukromoprávní judikaturou. K provedení výpočtu náhrady dle kritérií stanovených soukromoprávní judikaturou nedošlo toliko z důvodu, že žalobkyně neposkytla nezbytnou součinnost ke zjištění aktuálních majetkových a dalších poměrů žalobkyně. Z uvedených důvodů řediteli KŘP nezbylo než provést výpočet náhrady dílovou metodou, k čemuž ho ostatně zavázal i soud ve zrušujícím rozsudku. Žalovaný nemohl aktuální odůvodněné potřeby žalobkyně zjistit bez její součinnosti, kterou měla poskytnout, pokud o náhradu žádala. V žádosti o doložení podkladových materiálů ze dne 18. 6. 2019 je přesně specifikováno, jaké údaje má žalobkyně za účelem provedení výpočtu náhrady doložit; jakými podklady tak učiní, bylo přitom pouze na ní. Náhrada má pokrýt to, co by zesnulý poskytoval pozůstalým na výživě, pokud by v současné době žil; přitom i v případě standardního výživného hradí osoba výživou povinná aktuální potřeby vyživovaných osob, neboť z logiky

věci jsou pouze aktuální potřeby (tj. potřeby na bydlení, stravování, péči o zdraví, vzdělání, kulturní život atd.) důvodné; jakýkoliv jiný přístup by postrádal smysl. Odůvodněné potřeby

vyživovaných osob jsou navíc v čase proměnlivé. Vystává tak otázka, zdali pasivita žalobkyně není účelová, jelikož by po poskytnutí pravdivých aktuálních informací mohlo být zjištěno, že jí náhrada nenáleží. Žalovaný vyjádřil nesouhlas s právně nezávaznými závěry veřejného ochránce práv uvedenými ve zprávě o šetření a přiložil své vyjádření k němu ze dne 8. 9. 2020 č. j. PPR-8140-19/ČJ-2020-990131.

24. Žalovaný k výpočtu náhrady předloženému žalobkyní uvedl, že není správný, protože pracuje se součtem vdovského a sirotčího důchodu, kdy předmětem projednávané věci je náhrada určená toliko žalobkyni, nikoliv její dceři, dále je výpočet proveden podle nesprávné právní úpravy (§ 108 zákona č. 361/2003 Sb.), kdy je nutno v souladu se zrušujícím rozsudkem postupovat podle zákona č. 186/1992 Sb., neboť nárok na náhradu vzniká právní skutečností, kterou je v projednávané věci úmrtí manžela žalobkyně dne 4. 10. 1992.
25. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu žalobkyně zamítl.

IV.

Replika doručená soudu dne 1. 10. 2020

26. Žalobkyně v replice uvedla, že výpočet náhrady má vycházet z průměrného služebního příjmu stanoveného podle zákona č. 1/1992 Sb. (§ 17), a proto je její výpočet náhrady správný. Žalobkyně se cítí být znevýhodněna a zdůraznila, že výpočet podle dílové metody a podle občanskoprávní úpravy je nutno vyjít od data úmrtí zesnulého. Při výpočtu dílovou metodou mělo být počítáno s jedinou, od roku 2016, vyživovanou osobou, tj. žalobkyní, kdy žalobkyně předložila další tabulku s výpočty náhrady a žádala o přiznání náhrady od doby úmrtí zesnulého.
27. Z důvodů popsanych v bodě 21 odůvodnění tohoto rozsudku soud v souladu s § 71 odst. 2 in fine s. ř. s. nepřihlížel ani k dalšímu výpočtu sporné náhrady, ani k nově vzneseným žalobním bodům (že náhrada má vycházet z průměrného služebního příjmu, že výpočty podle dílové metody a podle občanskoprávní úpravy měly být provedeny od data úmrtí zesnulého, že v dílové metodě mělo být počítáno s jedinou vyživovanou osobou), neboť tyto žalobní body vznesla žalobkyně až v replice doručené soudu dne 1. 10. 2020, tudíž po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Totéž lze uvést k argumentaci žalobkyně při jednání soudu v rozsahu přesahujícím žalobní body uplatněné v žalobě.

V.

Jednání soudu

28. Při jednání soudu účastníci odkázali na svá předchozí písemná podání soudu a dodali následující.
29. Zástupce žalobkyně uvedl, že zdejší soud v předchozím zrušovacím rozsudku stanovil dvě metody výpočtu nároku žalobkyně, aniž by žalovaný provedl výpočet podle civilistické metody a výpočet dle dílové metody provedl vadně. K opožděným žalobním bodům uvedl, že šlo o novou skutečnost – nový výpočet provedený žalobkyní.
30. Žalobkyně uvedla, že byl špatně vypočten průměrný výdělek, protože neodpovídal rozhodnutí o přiznání úmrtného a protože byl použit aritmetický měsíční průměr, ačkoli měla být použita hodinová mzda. Žalobkyně zdůraznila, že podle zákoníku práce se stanoví hrubá průměrná mzda, nikoli čistá – postupem zvoleným žalovaným tak byla žalobkyně diskriminována, neboť od 1. 1. 1993 vstoupil v platnost zákon o odvodech, tudíž měla být mzda navýšena o 20%, a od 1. 7. 1993 v souvislosti se zákonem o daních z příjmů o dalších 35%, kdy takto stanovená mzda měla být valorizována. Žalobkyně odkázala na dopis ekonomického odboru Ministerstva vnitra podepsaný paní Ing. Ž., vylučující odškodnění vedle vdovského a sirotčího důchodu. Žalobkyně podle svého přednesu odhalila chybu ekonomického odboru Ministerstva vnitra a byla v šoku, jak může správní orgán postupovat. Dodala, že podle § 10 NOZ vznikají dílčí nároky postupně, kdy žalobkyní požadovaný postup je v souladu se směrnicí Ministerstva vnitra obsahující okruh změny rozhodných poměrů. Podle žalobkyně nebylo třeba dokládat žádné doklady, protože náhrada je stanovena zákonem. Žalobkyně zdůraznila, že žalovaný chybně požadoval osvědčení současných majetkových poměrů – žalobkyně je v šoku, jak správní orgán mohl postupovat takto nekvalifikovaně, kdy jeho jednání hodnotila jako pohrdání soudem a pomínutí závěrů předchozího zrušovacího rozsudku. Žalobkyně dodala, že je pro ni nepřijatelné se takto doprošovat, kdy se žalovaný obohacuje na vdovách a sirotcích.
31. Žalovaný uvedl, že v souladu se zrušujícím rozsudkem zdejšího soudu se snažil provést výpočet náhrady oběma způsoby, ale nakonec aplikoval jen dílovou metodu, protože výpočet dle civilistické metody nemohl být s odkazem na tři marné výzvy proveden pro nesoučinnost žalobkyně. Dodal, že opožděné žalobní body nepředstavovaly žádné nové skutečnosti. Žalovaný dále uvedl, že náhrada se nevypočítává podle zákona o mzdě, ale podle zákona č. 186/1992 Sb., který počítá s čistou mzdou, a dále že dopis Ing. Ž. se týká irelevantních skutečností.

VI.

Posouzení věci soudem

32. V souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě, kdy k rozšíření žalobních bodů uplatněným žalobkyní v jejích podáních ze dne 17. 8. 2020 a ze dne 1. 10. 2020 nepřihlížel.

VII.

Rozhodnutí soudu

33. Žaloba je nedůvodná.
34. Soud předesílá, že správní soudnictví je podle ust. § 2 s. ř. s. v zásadě povoláno k ochraně veřejných subjektivních práv, nikoli k ochraně veřejného zájmu ani práva objektivního. Správní soudnictví nemůže ani mimo zákonem stanovená pravidla volně nahrazovat činnost správních orgánů, přičemž opačný závěr by hrubě narušil dělbu moci jako základní princip demokratického právního státu (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, bod 80).
35. Soud dále předesílá, že ve věci šlo o žalobu proti rozhodnutí služebního funkcionáře ve věcech služebního poměru, a proto je žalovaným právě tento funkcionář – podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2018, čj. 1 As 110/2018-37, publikovaného pod č. 3804/2018 Sb. NSS, totiž platí, že „*V řízení o žalobě proti rozhodnutí služebního funkcionáře ve věcech služebních poměrů dle § 69 soudního řádu správního je žalovaným správním orgánem služební funkcionář, který ve věci rozhodl v posledním stupni.*“
36. Podle § 94 odst. 2 zákona č. 186/1992 Sb. ve znění ke dni 4. 10. 1992 platilo, že náhrada nákladů na výživu pozůstalých náleží pozůstalým, kterým zemřelý na výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat. Při výpočtu této náhrady se vychází z průměrného čistého služebního příjmu zemřelého. Náhrada nákladů náleží, pokud není uhrazena dávkami důchodového zabezpečení, poskytovanými z téhož důvodu.
37. V podstatě jediným včas uplatněným žalobním bodem byla námitka žalobkyně v žalobě, že žalovaný v napadeném rozhodnutí vypočetl její náhradu výlučně dílovou metodou, přestože mu soud ve zrušujícím rozsudku uložil vypočítat náhradu i metodou odpovídající civilistickému řízení. Žalobkyně popřela, že by žalovanému neposkytla dostatek podkladů pro výpočet náhrady, protože podklady měl zajistit žalovaný, resp. měl specifikovat, o jaké doklady jde.
38. Jak bylo výše vyloženo, ve zrušujícím rozsudku zdejší soud dospěl k závěru, že správní orgán musí v případě žalobkyně provést dva výpočty: první podle konkrétní varianty dílové metody a druhý podle ukazatelů, které zohledňuje civilistická praxe, oba výsledky porovnat a žalobkyni přiznat vyšší z nich (viz bod 35 zrušujícího rozsudku). Žalobkyně ve včas uplatněném žalobním bodu nespороvala, že by žalovaný pochybil při výpočtu náhrady dílovou metodou ani výsledek tohoto výpočtu. Žalobkyně sporovala to, že žalovaný v rozporu se závazným právním názorem zdejšího soudu ve zrušujícím rozsudku neprovedl výpočet zohledňující civilistickou praxi. To, že takový výpočet proveden nebyl, není mezi účastníky sporné. Sporné je jen to, zda tím, že výpočet neprovedl, žalovaný pochybil s vlivem na zákonnost napadeného rozhodnutí.
39. Soud dospěl k závěru, že neprovedení výpočtu podle občanskoprávních předpisů k nezákonnosti napadeného rozhodnutí nevedlo.
40. Jak bylo výše podrobně vyloženo z obsahu správního spisu, již v odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí ředitel KŘ srozumitelně a logicky uvedl, proč sporný výpočet neprovedl – tímto způsobem výše náhrady zjištěna být nemohla z jediného důvodu – protože žalobkyně k jejímu zjištění neposkytla nezbytnou součinnost. Bylo totiž nezbytné zjistit aktuální osobní a majetkové poměry žalobkyně, z nichž by bylo možno dovodit její odůvodněné potřeby a srovnat takto zjištěné (aktuální) majetkové poměry žalobkyně se zjištěnými majetkovými (valorizovanými výdělkovými) poměry zesnulého. Jak bylo výše opakovaně uvedeno, žalobkyně byla naprosto jednoznačně celkem třikrát vyzvána, aby své osobní a majetkové poměry tvrdila a osvědčila, což odmítla. Současně byla žalobkyně

opakovaně poučena o tom, že jinak nebude moci být výpočet podle občanskoprávních předpisů proveden, kdy s tímto vědomím žalobkyně údaje sdělila odmítla. Ředitel KŘ tedy nepochybil, když neprovedl výpočet náhrady podle občanskoprávní metody – pochybit nemohl, protože výpočet pro nesoučinnost žalobkyně provést nemohl.

41. Přestože si musela být žalobkyně z prvoinstančního rozhodnutí vědoma toho, že výpočet náhrady podle občanskoprávních předpisů pro její nesoučinnost nelze provést, v odvolacím řízení stále nic ke svým poměrům nesdělila.
42. Žalovaný v napadeném rozhodnutí opět odkázal na tři marné výzvy na žalobkyni ke sdělení aktuálních osobních a majetkových poměrů a vysvětlil, že z důvodu neposkytnutí vyžádané součinnosti ze strany žalobkyně nemohla být náhrada civilistickým způsobem stanovena - náhrada měla odpovídat aktuálním poměrům, proto musely být zjišťovány aktuální údaje. Žalovaný vysvětlil, že vypočítávané výživné podle občanskoprávní úpravy s odkazem na § 91 a § 96 zákona o rodině se stanovuje tak, aby hmotná a kulturní úroveň manželů byla zásadně stejná, kdy rozhodné jsou odůvodněné potřeby oprávněného, schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Proto podle žalovaného byla vyžádaná součinnost žalobkyně, týkající se jejích osobních a majetkových poměrů, pro zjištění náhrady podle občanskoprávních předpisů nezbytná. S tímto odůvodněním napadeného rozhodnutí se soud zcela ztotožňuje. Souhlasí i s tím, že poměry žalobkyně, jež bylo nutno pro výpočet zjistit, nemohl žalovaný ani znát z úřední činnosti, ani je zjistit z úředních evidencí (žalobkyně to ostatně ani netvrdí a toto odůvodnění napadeného rozhodnutí nespornuje).
43. Soud dodává, že posuzované řízení nebylo řízením zahájeným z moci úřední (srov. § 50 odst. 3 správního řádu) a že žalobkyně byla povinna označit důkazy na podporu svých tvrzení (srov. § 52 správního řádu).
44. Soud v této souvislosti konstatuje, že ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu se vyvinula v obecný závěr, že v řízení o žádosti leží primární povinnost jednat aktivně na žadateli, nikoliv na správním orgánu (srov. rozsudky ze dne 12. 3. 2015, č. j. 9 Azs 12/2015 - 38, ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Azs 162/2015 - 43, ze dne 3. 3. 2016, č. j. 10 Azs 95/2015 - 36, ze dne 29. 8. 2016, č. j. 7 Azs 99/2016 - 36 nebo ze dne 15. 11. 2017, č. j. 8 Azs 111/2017 - 36). Z uvedené judikatury rovněž vyplývá, že pokud zůstane žadatel v řízení o žádosti nečinný, pak jde tato nečinnost k jeho tíži. Lze přiměřeně odkázat například na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2019, č. j. 9 Azs 66/2018 - 58, v němž je o povinnosti žadatele poskytnout potřebnou součinnost uvedeno, že v „*řízení o žádosti je tato povinnost ještě silnější, neboť nelze po správním orgánu požadovat, aby za účastníka řízení obstarával podklady a skutečnosti, které povedou ke kladnému rozhodnutí, tedy k vyhovění jeho žádosti.*“ Žadatel, který má zájem na tom, aby bylo jeho žádosti vyhověno, proto musí být v řízení o žádosti aktivní, což mimo jiné znamená předkládat doklady, jejichž předložení mu ukládá zákon. Pokud tak nekoná, pak to pro něj může mít negativní následky, které si však způsobuje sám svou vlastní nečinností.
45. Povinnost žalovaného kladená na něj v § 180 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. byla naplněna, protože měl zjistit dvě hodnoty náhrady a žalobkyni přiznat vyšší z nich. Jednu z nich pro nesoučinnost žalobkyně zjistit nemohl, proto jí přiznal druhou z nich, kterou zjistit mohl. Tímto postupem mohla být žalobkyně poškozena jedině v případě, že by druhá, nezjištěná, náhrada převyšovala náhradu zjištěnou dílovou metodou. Jelikož však žalobkyni muselo být zřejmé, že již řediteli KŘ údaje k druhé náhradě nedoložila a jaké to pro ni mělo následky, aniž by v odvolacím řízení svůj odmítavý postoj ke sdělení údajů revidovala, žalovaný

povinnostem stanoveným v § 180 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb. dostál.

46. Pokud žalobkyně namítla, že žalovaný měl specifikovat, jaké doklady žádá předložit, jde o námitku nedůvodnou, protože ředitel KŘ v první výzvě zcela jasně uvedl, co má žalobkyně prokázat a nabídl jí i možnosti, jakými doklady lze výzvu splnit (výdělků, výpisy z účtu, doklady k pracovnímu poměru nebo podnikatelské činnosti, k bydlení a jinému majetku, k pravidelným i nepravidelným výdajům, ke zdravotnímu stavu, vyživovaným osobám a soužití s jinými osobami a výdajům společné domácnosti atp.). Nelze též přehlédnout, že ze všech reakcí žalobkyně na výzvy ředitele KŘ bylo zřejmé, že žalobkyně výzvě vyhovět nechce, ač rozumí, k čemu byla vyzvána. Ve výzvě byla žalobkyně vyzvána, aby popsala své majetkové, výdělkové a osobní poměry. Žalobkyně zjevně výzvám nevyhověla úmyslně, nikoli proto, že by si nebyla jista, k čemu je vyzývána, jak plyne z jejích odpovědí na výzvy.
47. Pokud žalobkyně odkázala na čl. 30 odst. 1 LZPS (*Občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení při ztrátě živitele.*), nelze přehlédnout, že tohoto práva je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádí (viz čl. 41 odst. 1 LZPS), kdy soud žádný rozpor s tímto ústavně zaručeným právem neshledal a konkrétně k němu žalobkyně v žalobě nic netvrdila.
48. Soud dodává, že k důkazu provedl zprávu ombudsmana a reakci žalovaného na ni, avšak z nich nevyplynulo nic, co by mělo mít vliv na rozhodnutí soudu o žalobě žalobkyně podle § 75 s. ř. s.
49. Soud neshledal žádný z včas uplatněných žalobních bodů žalobkyně důvodným, a proto žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

VIII.

Náklady řízení

50. Podle ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. by měl právo na náhradu nákladů řízení žalovaný, který měl ve věci plný úspěch. Jelikož se žalovaný při jednání soudu práva na náhradu nákladů řízení výslovně vzdal, rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 24. srpna 2021

Mgr. Lukáš Pišvejc v.r.
předseda senátu